

Vaasan hallinto-oikeus
vaasa.hao@oikeus.fi

ASIA Valitus vesilain mukaisesta luvasta

VALITTAJA Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus)
Ympäristö ja luonnonvarat
PL 297
33101 TAMPERE
Puh. 0295 036 000 (vaihde)
kirjaamo.pirkanmaa@ely-keskus.fi

PÄÄTÖS, JOHON HAETAAN MUUTOSTA

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston päätös 22.4.2020 nro 98/2020, dnro LSSAVI/10669/2019, vesialueen ruoppaus ja pengerlaiturin rakentaminen tilan Pässinpää RN:o 562-415-2-202 edustalla Längelmävedellä, Orivesi

PÄÄTÖKSEN TIEDOKSISAANTI

Päätös on saatu tiedoksi seitsemäntenä päivänä päätöksen julkaisemisajankohdasta eli 29.4.2020.

ELY-KESKUKSEN VALITUSOIKEUS

ELY-keskuksella on valitusoikeus päätöksestä vesilain 15 luvun 2 §:n 4 kohdan nojalla valtion valvontaviranomaisena (vesilaki 1 luku 7 § 2 mom.).

VAATIMUKSET

Päätös on kumottava ja asia palautettava Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastoon uudelleen käsiteltäväksi.

VAATIMUSTEN PERUSTELUT

1 Aluehallintoviraston päätöksen lainvastaisuus

Aluehallintoviraston päätös on jäljempänä yksityiskohtaisesti perustellulla tavalla lainvastainen, koska lupaharkinnassa ei ole vesilain 11 luvun 3 §:n 1 momentin 1 kohdan ja hallintolain 31 §:n edellyttämällä tavalla riittävästi

29.5.2020

PIRELY/8247/2019

selvitetty hankkeen vaikutuksia luontodirektiivin liitteessä IV (a) tarkoitetun viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikkoihin eikä alueen soveltuvuutta luontodirektiivin liitteessä IV (a) mainituille lampikorenoille. Selvitysten perusteella ei voida poissulkea sitä, että hanke ei hävitä tai heikennä mainittujen eläinlajien lisääntymis- ja levähdyspaikkoja luonnonsuojelulain 49 §:n 1 momentin vastaisesti, eikä siten varmistaa sitä, että hankkeen toteuttamiselle ei ole luonnonsuojelulain mukaista estettä.

2 Asian tausta

Sami Limnell (jäljempänä hakija) on hakenut Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastolta lupaa vesialueen ruoppaukseen ja täyttöön hakijan omistaman kiinteistön Pässinpää (562-415-2-202) edustalla Längelmävedellä Oriveden kaupungissa. Hankkeen tarkoituksena on ruoppaamalla avata uudelleen jo aikaisemmin ruopattu veneväylä, ja ruoppauksesta syntyvällä maa-aineksella jatkaa olemassa olevaa maapengertä noin 25 metriä.

ELY-keskus on aluehallintovirastolle lupahakemuksesta antamassaan lausunnossa 13.11.2019 todennut, että hankealue on luontodirektiivin liitteessä IV (a) mainitun viitasammakon lisääntymis- ja levähdysaluetta. Ruoppaustoimenpiteet saavat kohdistua ainoastaan aikaisemmin avattuun veneväylään, eikä alueen rantaluhtaan saa kohdistaa minkäänlaisia ruoppaus- ja läjitystoimenpiteitä viitasammakon esiintymisen vuoksi. Hankkeen kaikki toimenpiteet tulee ajoittaa syyskuulle, jolloin vesistön virkistyskäyttö on vähäistä ja ajankohta on viitasammakon esiintymisen kannalta haitattomin. Jos päädytään hakemuksessa esitettyyn ruoppausmassoilla tehtävään maapenkereen jatkamiseen, viitasammakon esiintymisen nykytilasta hankealueella on ennen lupapäätöstä tehtävä tarkempi kartoitus, jossa lajin kutuaikainen esiintyminen kartoitetaan hankkeen vaikutusalueella, erityisesti maapengertäytön jatkamista koskevalla alueella ja sen lähialueella. Asiantuntijan tulee arvioida myös hankkeen toimenpidealueiden soveltuvuus luontodirektiivin liitteen IV (a) lampikorentojen esiintymiselle.

Hakija on aluehallintovirastolle toimittamassaan selityksessä katsonut muun ohella, että suunniteltu hanke ei aiheuta haittaa ympäristölle ja viitasammakon elinolosuhteille ja että erillistä tarkempaa luontoselvitystä ei tarvita. Suunnitelma on tehty niin, että se ei tuhoa tai merkittävästi muuta viitasammakon elinmahdollisuuksia. Nykyinen aallonmurtaja ei ole estänyt viitasammakon kulkua, toimenpidealueella ei ole virtaamia eikä pengerrys aiheuta vaikutuksia rantaluhtaan.

ELY-keskus on antanut 20.2.2020 lisälausunnon, jossa se on todennut, että hankkeesta olemassa olevan tämänhetkisen tiedon perusteella ei voida poissulkea esimerkiksi sitä, että maapenkereen jatko-osan täyttöalue ulottuisi viitasammakon lisääntymis- ja levähdysalueelle sitä heikentäen. Laituripenkereen jatkamisessa rantaluhtan reuna-alueella on riskinä mm. penkereen ulottuminen viitasammakon kutualueen päälle tai reunalle ja siitä aiheutuva lisääntymis- ja levähdyspaikan heikentyminen. ELY-keskus

29.5.2020

PIRELY/8247/2019

on edelleen edellyttänyt viitasammakkoa koskevia tarkempia selvityksiä ja selvitystä alueen soveltuvuudesta lampikorentojen elinympäristöksi.

Aluehallintovirasto on myöntänyt hakijalle luvan hakemuksen mukaisesti. Aluehallintovirasto ei ole edellyttänyt viitasammakkoa koskevien lisäselvitysten tekemistä tai tarkempaa selvitystä siitä, soveltuuko hankealue luontodirektiivin liitteen IV (a) lampikorentojen elinympäristöksi. Päätöksen mukaan annetuilla lupamääräyksillä hanke on toteutettavissa siten, että hankkeesta johtuvat muutokset ja rakennusaikaiset vaikutukset alueella eivät heikennä tai hävitä viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikkaa luontodirektiivissä kielletyllä tavalla siten, että paikka ei enää tarjoaisi viitasammakolle levähtämiseen tai lisääntymiseen vaadittavia olosuhteita.

3 Selvittämisvelvollisuuden arvioinnin lähtökohdat

Vesilain 1 luvun 2 §:n 2 momentin mukaan vesilakia sovellettaessa ja muutoin vesilain mukaan toimittaessa on noudatettava, mitä luonnonsuojelulaisissa sekä sen nojalla säädetään tai määrätään.

Luonnonsuojelulain (1096/1996) 49 §:n 1 momentin mukaan luontodirektiivin liitteessä IV (a) tarkoitettuihin eläinlajeihin kuuluvien yksilöiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty. Pykälässä säädetty lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittämis- ja heikentämiskielto perustuu Euroopan unionin lainsäädäntöön. Neuvoston direktiivin 92/43/ETY, annettu 21 päivänä toukokuuta 1992, luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta (luontodirektiivi) 12 artiklan 1 kohdan d alakohdan mukaan jäsenvaltioiden on toteutettava tarpeelliset toimenpiteet liitteessä IV olevassa a kohdassa olevia eläinlajeja koskevan tiukan suojelujärjestelmän käyttöönottamiseksi niiden luontaisella levinneisyysalueella ja kiellettävä lisääntymis- tai levähdyspaikkojen heikentäminen ja hävittäminen.

Viitasammakko (*Rana arvalis*) on luontodirektiivin liitteen IV (a) mukainen yhteisön tärkeänä pitämä eläinlaji, joka edellyttää tiukkaa suojelua.

Korkein hallinto-oikeus katsoi ratkaisussa KHO 2017:161, että luonnonsuojelulain 49 §:n 3 momentin poikkeamis päätöksen lainmukaisuutta arvioitaessa tulevat asiaa ratkaistaessa sovellettavaksi Suomea sitovat Euroopan unionin oikeuteen perustuvat velvoitteet uhanalaisten eläinlajien suojelusta. Oikeudellisessa harkinnassa on otettava huomioon tähän liittyvän sääntelyn tarkoitus ja tavoitteet. Lisäksi KHO otti selvityksenä huomioon Euroopan komission ohjeen luontodirektiivin soveltamisesta tiukan suojelun kohteena oleviin eläinlajeihin (*Guidance document on the strict protection of animal species of Community interest under the "Habitats Directive" 92/43/EEC*, lopullinen versio, helmikuu 2007). Komission ohje ei ole oikeudellisesti sitova, mutta korkeimman hallinto-oikeuden tulkinnan mukaisesti se ilmentää komission käsitystä direktiivin tulkinnasta.

29.5.2020

PIRELY/8247/2019

Vesilain mukaisessa lupaharkinnassa ympäristöön aiheutuvat vaikutukset on selvitettävä siinä laajuudessa, että on mahdollista varmistua, että luvan myöntämiselle ei ole luonnonsuojelulain mukaista estettä. Suunnitellun hankkeen ympäristövaikutukset kohdistuvat viitasammakkoon, jonka lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty EU:n luontodirektiivissä ja sen pohjalta luonnonsuojelulaissa. Tämän vuoksi em. ratkaisuun KHO 2017:161 viitaten selvitysten riittävyyttä ja selvittämisvelvollisuuden laajuutta on arvioitava unionin oikeuden valossa.

Luontodirektiivin tavoitteena on edistää luonnon monimuotoisuuden säilymistä suojelemalla luontotyyppejä ja luonnonvaraista eläimistöä ja kasvistoa EU:n alueella. Eläinlajien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittämis- ja heikentämiskielto kuuluu direktiivin mukaisesti toteutettaviin toimenpiteisiin, joilla pyritään varmistamaan yhteisön tärkeänä pitämien luontotyyppien ja luonnonvaraisen eläin- ja kasvilajien suotuisan suojelun tason säilyttäminen tai sen ennalleen saattaminen.

Luontodirektiivin 1 artiklan i kohdan mukaan suojelun taso katsotaan suotuisaksi, kun kyseisen lajin kannan kehittymistä koskevat tiedot osoittavat, että tämä laji pystyy pitkällä aikavälillä selviytymään luonnollisten elinympäristöjensä elinkelpoisena osana, ja kun lajin luontainen levinneisyysalue ei pienene eikä ole vaarassa pienentyä ennakoitavissa olevassa tulevaisuudessa, ja kun lajin kantojen pitkäaikaiseksi säilymiseksi on ja tulee todennäköisesti olemaan riittävän laaja elinympäristö. Vastaavasti luonnonsuojelulain 5 §:n 3 momentin mukaan eliölajin suojelutaso on suotuisa, kun laji pystyy pitkällä aikavälillä säilymään elinvoimaisena luontaisissa elinympäristöissään.

Komission ohjeen mukaan luontodirektiivin 12 (1) (d) artiklan lisääntymis- ja levähdyspaikan heikentämiskieltoa koskevan säännöksen tavoitteena on lisääntymis- ja levähdyspaikkojen ekologisen toiminnallisuuden turvaaminen. Heikentyminen määritellään lisääntymis- ja levähdyspaikkaan vaikuttavaksi fyysiseksi rappeutumiseksi. Heikentyminen voi vaikuttaa lisääntymis- ja levähdyspaikkaan myös hitaasti ja asteittain vähentää lisääntymis- ja levähdyspaikan toiminnallisuutta. Alueen osaan kohdistuvaa heikentymistä voidaan komission ohjeen mukaan tapauskohtaisesti korvata ns. CEF-toimenpiteillä, joilla vaikutuksia lievennetään tai elinympäristöä parannetaan siinä määrin, että lisääntymis- ja levähdyspaikan ekologinen toimivuus säilyy. Tällöin lisääntymis- ja levähdyspaikan tulee kokonaisuutena säilyä vähintään samankokoisena ja -laatuisena eikä sen toiminnallisuus, laatu tai eheys / koskemattomuus heikkene.

4 Viitasammakkoselvitysten riittämättömyys

Aluehallintovirasto on virheellisesti pitänyt lupaharkinnassa tehtyjä viitasammakkoselvityksiä riittävinä ja todennut puutteellisten tietojen perusteella, että hanke ei heikennä viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikkoja luonnonsuojelulain 49 §:n 1 momentin vastaisesti.

29.5.2020

PIRELY/8247/2019

Aluehallintovirasto on katsonut, etteivät ELY-keskuksen vaatimat tarkemmat viitasammakkoa koskevat selvitykset ole tarpeen hankkeen vaikutusarvion tekemiseksi. Johtopäätöstä on perusteltu sillä, että hankealueen sisältävällä luonnonsuojelulain mukaisella viitasammakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikalla viitasammakoiden voidaan lajin käyttäytymistä koskevan tiedon perusteella katsoa lisääntyvän hankealuetta ympäröivillä vesialueilla ja talvehtivan ja käyttävän päivälepopaikkoinaan sekä alueen vesi- että maa-alueita.

Lisäksi aluehallintovirasto on katsonut, että lupamääräykset huomioon ottaen hankkeesta johtuvat muutokset ja rakennusaikaiset vaikutukset alueella eivät heikennä tai hävitä viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikkaa luontodirektiivissä kielletyllä tavalla siten, että paikka ei enää tarjoaisi viitasammakolle levähtämiseen tai lisääntymiseen vaadittavia olosuhteita. Veneväylän ruoppaus ja pengerlaiturin rakentaminen eivät pienennä viitasammakon luontaista levinneisyysaluetta ja elinympäristöt säilyvät viitasammakolle suotuisina, ekologisesti toimivina ja riittävän laajoina. Hanke ei lupapäätöksen mukaan vaaranna direktiivissä asetetun tavoitteen toteuttamista eikä viitasammakon suotuisan suojelun tason säilyttämistä.

Aluehallintoviraston tulkinta viitasammakkoa koskevien selvitysten riittävydestä ja siten viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikkojen heikentymisestä ei ole luontodirektiivin tai direktiivin 12 artiklan 1 kohdan d alakohdassa säädetyn liitteen IV (a) eläinlajeja koskevan lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittämisen ja heikentämiskiellon tarkoituksen eikä tavoitteiden mukainen. ELY-keskus korostaa sitä, että lisääntymis- ja levähdyspaikkojen heikentymiselle ei ole luontodirektiivissä tai luonnonsuojelulaissa asetettu alarajaa tai merkittävyyskynnystä.

Viitasammakolla lisääntymis- ja levähdyspaikan määritelmä on ns. laajan määritelmän mukainen (Saarikivi, Jarmo: *Viitasammakko (Rana arvalis Nilsson, 1842)*. Teoksessa Nieminen, Marko – Ahola, Aapo (toim.): *Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. Iepakot) esittelyt*. Suomen Ympäristö 1/2017, s. 90–96). Viitasammakko on suhteellisen suppealla alueella elävä laji, jolloin sen lisääntymis- ja levähdyspaikkaan voidaan katsoa kuuluvan kutu- ja talvehtimispaikkojen lisäksi niiden välittömässä läheisyydessä myös muuta levähtämiseen ja ravinnonhakuun soveltuvaa elinympäristöä. Lisääntymispaikaksi voidaan tulkita ne vesialueen osat, joissa koirailta on lisääntymisreviirit, joissa pariutuminen ja kutu tapahtuvat ja joissa nuijapäät elävät. Soidintaminen riittää osoittamaan lisääntymispaikan olemassaolon. Levähdyspaikkaan kuuluvat päivälepopaikat esim. kasvillisuuden suojissa ja talvehtimispaikat sekä maa- että vesiympäristössä.

Suunnitellussa hankkeessa viitasammakkoselvitykset pohjautuvat Pajulahden alueen osalta vuonna 2015 rantaosayleiskaavaprosessin yhteydessä tehtyyn yleispiirteiseen selvitykseen, jossa koko hankealue on merkitty viitasammakon lisääntymispaikaksi. Vaikka hankealueella koko ruovikkoinen rantaluhta voidaan laajassa merkityksessä katsoa viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikkaan kuuluvaksi, sen eri osat

29.5.2020

PIRELY/8247/2019

voivat olla viitasammakon kannalta merkitykseltään erilaisia. Tämä on otettava tapauskohtaisesti huomioon selvitetessä hankkeen vaikutuksia ympäristöön. Lupaviranomainen ei voi perustella sitä, että tarkempia selvityksiä ei ole tarpeen tehdä, yksinomaan sillä seikalla, että koko alue voidaan määritellä viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikaksi.

Merkitystä viitasammakkoon kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa on mm. sillä, mitä osia koko alueesta laji käyttää soidintamiseen ja lisääntymiseen ja kuinka lähelle suunniteltua rakennetta ne sijoittuvat. Hankealueen rantaluhdalla kuteminen tapahtuu todennäköisesti tietyissä osissa aluetta, ruovikon ulommassa osassa kasvillisuuden aukkokohdissa, ja poikasten kehittyminen niiden läheisyydessä. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan muuttavissa toimenpiteissä on yleensä tarpeen suojavyöhyke vähintään lisääntymiskäytössä olevaan alueen osaan.

Lupapäätöksen perustelujen mukaan hankealue ei ole viitasammakon lisääntymiseen tai talvehtimiseen soveltuva alue matalan vesisyvyyden ja sen perusteella, että veneväylän kohdalta kaislikko puuttuu tai on merkittävästi harvempaa. Tämän on katsottu puoltavan sitä, että hanke ei hävitä tai heikennä viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikkoja. ELY-keskuksen käsityksen mukaan johtopäätöstä heikentävien vaikutusten puuttumisesta ei voida luotettavasti tehdä selvittämättä tarkemmin viitasammakon esiintymiselle tärkeimpiä alueita. Lupaharkinnassa esitetyn selvityksen perusteella hankealue sijoittuu ruovikon ja avoveden vaihettumisvyöhykkeelle eikä hankealueen vaikutusalueen soveltumista viitasammakon lisääntymiseen ja talvehtimiseen voida poissulkea. Lausunnossaan 13.11.2019 ELY-keskus on edellyttänyt, että ruoppaustoimenpiteet saavat kohdistua ainoastaan aikaisemmin avattuun veneväylään eikä alueen rantaluhtaan ei saa kohdistaa minkäänlaisia ruoppaus- ja läjitystoimenpiteitä.

Lupapäätöksen perustelujen mukaan viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikat levittäytyvät olemassa olevan maapenkereen molemmille puolille eikä maapenger ole aiheuttanut kulkuestettä viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikaksi määritellyn alueen välillä. Koska viitasammakon tiedetään liikkuvan sekä maa- että vesialueilla noin kilometrin säteellä lisääntymispaikastaan, suhteellisen pienen pengerialueen ei aluehallintoviraston käsityksen mukaan voida katsoa olevan esteenä viitasammakon liikkumiselle hankealuetta ympäröivien lisääntymiseen ja talvehtimiseen soveltuvien alueiden välillä. Kulkuyhteydet viitasammakon talvehtimiseen soveltuville, vesialueen syvemmiltä alueilta olemassa oleville lisääntymisalueille säilyvät hankkeesta riippumatta entisellään.

ELY-keskus katsoo vastoin aluehallintoviraston näkemystä, että lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittämis- ja heikentämiskiellon vastaisia seurauksia voi aiheutua riippumatta siitä, että alueella on jo olemassa oleva maapenger ja että veneväylää on aiemmin ruopattu. Penkereen jatkaminen on pysyvä muutos lajin ja sen elinympäristön kannalta, minkä ELY-keskus todennut lisälausunnossaan 20.2.2020. Maapenkereen jatkaminen noin 25 metrillä voi eriyttää entisestään luhdan

29.5.2020

PIRELY/8247/2019

läntistä osa-aluetta penkereen itäpuolisesta osasta ja siten pirstoa elinympäristöä kokonaisuutena. Saksassa viitasammakoiden on havaittu suosivan liikkumisessa ojia ja pensaikkoja ja välttävän kuivia ja avoimia alueita. Kiviainespintainen penger voi ohjata viitasammakoiden (esim. nuorsammakot) liikkumista siten, että ne välttävät liikkumista penkereen yli luhdan laajemmalle osalle. Avoimen penkereen ylittäminen voisi aiheuttaa etenkin nuorsammakoille lisääntyntä alttiutta predaatiolle esim. varisten taholta. Kokonaisuudessaan noin 50 metrin pituinen penger voi aiheuttaa länsipuolisen luhdan lisääntyvää umpeenkasvua, kun alue muuttuu suojaisemmaksi aallokon ja jäiden vaikutukselle. Muutokset voivat ajan kuluessa vähentää viitasammakon elinympäristön toiminnallisuutta sekä vaikeuttaa yksilöiden liikkumista etenkin rannan suuntaisesti lisääntymis- ja levähdyspaikan eri osien välillä.

ELY-keskus on lausunnossaan 13.11.2019 edellyttänyt, että hankkeen kaikki toimenpiteet tulee ajoittaa syyskuulle, jolloin vesistön virkistyskäyttö on vähäistä ja ajankohta on viitasammakon esiintymisen kannalta haitattomin. Lupamääräyksen 3 mukaan ruoppaustoimenpiteet ja pengerlaiturin rakennustyöt on ajoitettava viitasammakon kutuajan ja virkistyskäyttöajan ulkopuolelle ja suoritettava siten, että vesialueelle ja sen käytölle aiheutuu mahdollisimman vähän haittaa ja häiriötä. Viitasammakon talvehtimispaikoista Suomessa ei ole käytettävissä kattavaa tietoa. Turvetuotantohankkeiden yhteydestä on havaintoja talvehtimisesta maakoloissa. Ruotsista on tietoja talvehtimisesta vesistön pohjassa. Talvehtimistä voi mahdollisesti tapahtua myös rantaluhtaan kaivautuneena. Viitasammakot pystyvät liikkumaan kylmähorroksen aikana ja hakeutumaan jään paksuuntuessa syvemmälle. Talvehtimisriskin kannalta tulee huomioida se, että sääolojen äärevöitymisen myötä matalammatkaan vesistönosat eivät talvella välttämättä jäädy joka vuosi pohjia myöten. ELY-keskuksen kokemusten mukaan etenkin isompien vesistöjen jäiden paksuus on viime vuosina useimmiten ollut korkeintaan 50 cm tai sen alle. Näistä seikoista johtuen ruoppaukset ja vesirakentaminen lajin aiemmin todetun esiintymispaikan yhteydessä tulee ELY-keskuksen käsityksen mukaan varovaisuusperiaatetta noudattaen toteuttaa muulloin kuin lajin lisääntymis- ja talvehtimisaikana. Lupamääräys hankkeen toteuttamisesta pelkästään kutuajan ulkopuolella ei täytä varovaisuusperiaatteen vaatimuksia.

ELY-keskus kiinnittää vielä huomiota lupaviranomaisen perusteluihin, joiden mukaan hankkeesta viitasammakon elinympäristölle aiheutuvat pysyvät muutokset kohdistuvat luonnonsuojelulain tarkoittaman viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikan suhteellisen pienelle osa-alueelle. Aluehallintoviraston käsityksen mukaan hankkeen pienialaisuus ja hankealueen vallitsevat olosuhteet huomioon ottaen hankkeesta aiheutuvien viitasammakon elinympäristön muutosten ei voida katsoa olevan merkittäviä ja vaikuttavan lisääntymis- ja levähdyspaikan ekologiseen toiminnallisuuteen. Mainitut perustelut eivät luontodirektiivin ja luonnonsuojelulain tarkoitus ja tavoitteet huomioon ottaen ole juridisesti kestävä. Pyrkimyksenä on turvata lisääntymis- ja levähdyspaikan ekologinen toiminnallisuus ja estää heikentyminen riippumatta siitä, että vaikutukset kohdistuvat pienelle osa-alueelle tai että hanke on

29.5.2020

PIRELY/8247/2019

pienialainen. Lupaharkinnassa on otettava lähtökohdaksi varmistaa riittävien selvitysten avulla, että heikentymistä ei tapahdu, mitä valituksenalaisessa päätöksessä ei ole riittävästi huomioitu. ELY-keskus huomauttaa, että tietyissä tapauksissa lisääntymis- ja levähdyspaikan heikentymistä kokonaisuutena voidaan välttää lieventävillä toimenpiteillä (CEF-toimenpiteet), mutta niiden käyttöä voidaan tässä hankkeessa arvioida vasta tarkemman selvityksen jälkeen.

Viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikkojen suojelun tarkoituksena on viimekädessä säilyttää ennallaan lajin suotuisa suojelun taso. Viitasammakon suojelutaso boreaalisella vyöhykkeellä on suotuisa, ja laji on Euroopassa arvioitu uhanalaisuusluokituksestaan elinvoimaiseksi (IUCN-luokittelu, luokka LC). Vuosien 2013-2018 luontodirektiivin raportoinnissa viitasammakon suojelutaso Suomessa on arvioitu suotuisaksi. Suojelutason arvioinnissa hankkeisiin liittyen tulee huomioida myös alueellinen ja paikallinen suojelutaso. Tässä tapauksessa kyseessä on vähintäänkin paikallisesti merkittävä populaatio, jossa rantaosayleiskaavoituksen luontoselvityksen mukaan reheväkasvuisella rantakaistaleella kuultiin huhtikuussa 2015 kymmenien tai satojen koiraiden soidinääntelyä.

5 Lampikorentoselvityksen tarpeellisuus

Aluehallintoviraston päätös perustuu puutteellisiin selvityksiin alueen soveltuvuudesta luontodirektiivin liitteessä IV (a) mainittujen lampikorentojen elinympäristöksi ja siten hankkeen vaikutuksista mahdolliseen lampikorentojen lisääntymis- ja levähdyspaikkaan.

ELY-keskus on lupahakemuksesta antamissaan lausunnoissa edellyttänyt asiantuntijan arviota alueen soveltumisesta luontodirektiivin liitteen IV (a) lampikorentojen elinympäristöksi. Aluehallintovirasto on todennut, että hankealueen ympäristö on tiheän, ilmaversoisen kasvillisuuden peitossa eikä hankealueella ole havaittu lampikorentojen elinympäristölle tyypillisiä kelluslehtisiä kasveja. Päätöksen perustelujen mukaan asiassa ei ole esitetty myöskään muita seikkoja, joiden perusteella olisi syytä olettaa, että hankealueen veneväylänä käytetty alue tai penkereen edustan kivinen ja suhteellisen matala vesialue soveltuisi lampikorentojen esiintymispaikaksi.

Aluehallintoviraston perustelut ovat ELY-keskuksen näkemyksen mukaan puutteelliset. ELY-keskus on lausunnossaan tuonut esiin sen, että alueelta käytävissä olevat havainnekuvat on otettu marraskuussa, jolloin lampikorentojen elinympäristölle tyypilliset kelluslehtiset kasvit eivät enää ole havaittavissa. Päätöksen perustelujen nojalla jää jossain määrin epäselväksi, minkä tietojen perusteella johtopäätös alueen soveltumattomuudesta lampikorentojen elinympäristöksi on tehty. Esim. lähiseudulla havaittu täplälampikorento havaitaan useimmiten ilmaversoiskasvillisuuden ja avoveden vaihettumisvyöhykkeellä, jossa on paljon uposkasvillisuutta ja usein jonkin verran kelluslehtisiä kasveja.

ELY-keskus edellyttää edelleen asiantuntija-arviota alueen soveltuvuudesta luontodirektiivin liitteen IV (a) lampikorentojen

29.5.2020

PIRELY/8247/2019

esiintymiselle, jotta on poissuljettavissa mahdollinen lampikorentojen lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen.

6 Johtopäätökset

Aluehallintoviraston päätös ei täytä vesilain 11 luvun 3 §:n 1 momentin 1 kohdan ja hallintolain 31 §:n asettamia vaatimuksia hankkeen ympäristöön kohdistuvien vaikutusten selvittämisestä, kun selvitysvelvollisuuden laajuutta arvioidaan luontodirektiivin ja luonnonsuojelulain tarkoituksen ja tavoitteiden valossa. Ilman tarkentavaa selvitystä viitasammakon esiintymisen nykytilanteesta ja kutualueiden sijoittumisesta esiintymisalueen sisällä etenkin pengerialueiden läheisyydessä hankkeen vaikutuksia viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikkaan ei voida luotettavasti arvioida eikä poissulkea kiellettyä lisääntymis- ja levähdyspaikkaa heikentävää vaikutusta. Ilman tarkempaa asiantuntija-arviota lampikorentojen esiintymisestä ei voida myöskään luotettavasti poissulkea luonnonsuojelulain 49 §:n 1 momentissa kiellettyä seurausta tältä osin.

Aluehallintovirasto ei ole voinut tehtyjen selvitysten puutteellisuuden vuoksi todeta, että hankkeen toteuttamiselle ei ole luonnonsuojelulain mukaista estettä.

PYYNTÖ VASTASELITYKSEN ANTAMISMAHDOLLISUUDESTA

ELY-keskus pyytää, että sille varataan tilaisuus antaa vastaselityksensä asian käsittelyn aikana hallinto-oikeudelle mahdollisesti toimitettavista lausunnoista ja selityksistä.

ASIAN KÄSITTELY

Asia on käsitelty Pirkanmaan ELY-keskuksen ympäristö ja luonnonvarat-vastuualueen ympäristönsuojelu- ja yhdyskunnat ja luonto -yksiköissä.

Valituksen on esitellyt lakimies Maria Hakala ja ratkaissut ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueen johtaja Mari Rajala. Asiakirja on hyväksytty sähköisesti ja merkintä hyväksynnästä on asiakirjan lopussa.

Liitteet

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston päätös 22.4.2020 nro 98/2020, dnro LSSAVI/10669/2019

Tämä asiakirja PIRELY/8247/2019 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument PIRELY/8247/2019 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Rajala Mari 29.05.2020 10:34

Esittelijä Hakala Maria 29.05.2020 09:26